

LAMPSS įmonės kodas 301572530, el.p. info@lampss.lt

Atsiskaitomoji sąskaita LT-627180900000695099, AB Šiaulių bankas

2018-03-07 Nr16-32

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkui Akademikui Eugenijui Jovaišai

LR ministrui pirmininkui

Sauliui Skverneliui

Gedimino pr. 11, 01103 Vilnius

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministrei

J. Petrauskienbei

Volano 11, Lt-01516 Vilnius,

Užsienio reikalų ministru i L. Linkevičiui

J. Tumo –Vaižganto 2 LT 01511Krašto apsaugos ministru i R. Korobliui

Totorių 25/3 LT-01121 Vilnius

Ar tikrai profesionalai dirbama LR Vyriausybėje. Gal laikas kai kuriems atsistatydinti?

Lietuvoje jau antri metai aukštojo mokslo sferoje vyksta pokyčiai, kuriuos politikai visuomenei bando pateikti kaip reformą. Tačiau realybėje tai virtinė atsitiktinių sprendimų ir nutarimų, kurių sujungti į visumą, norint suvokti, kur ir ko siekiama, neįmanoma. Po chaotiško aukštųjų mokyklų jungimo vajaus, 2017 m. paminėjus valstybės atkūrimo šimtmetį, švietimo „strategai“ pradėjo atskleisti naujus ŠMM patyliukais kurptus planus.

2018 m. vasario 28 d. SKVC vadovė Nora Skaburskienė pasirašė įsakymą Nr. SV6-4, kuriame, vadovaujantis Studijų kryptių vertinimo ir laikinojo akreditavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. vasario 26 d. įsakymu

Nr. 191 „Dėl Studijų kryptių vertinimo ir laikinojo akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 4 ir 7 punktais, taip pat remiantis Studijų kryptių atitikties Studijų kryptių vertinimo ir laikinojo akreditavimo tvarkos aprašo 6 punkte nustatytiems rodikliams įvertinimo „rezultatais“, buvo laikinai akredituotos (arba neakredituotos) studijų kryptys¹.

Rezultatai, kurių sulauksime artimiausiais mėnesiais:

1) Akreditacijos rezultatai buvo paskelbti jau po to, kai bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai pasirinko, kokius laiks valstybinius egzaminus, o prieš tai įvyko ŠMM remiamos studijų mugės Kaune ir Vilniuje. Taigi galime tikėtis teisminių ieškinių iš mokinių tėvų dėl teisėtų lūkesčių sužlugdymo, kai jų vaikai nebegalės stoti į norimą programą norimame mieste.

2) Laukiamas stambus darbo rinkos sukrėtimas, kai aukštosios mokyklos dėl studijų programų uždarymo bus priverstos masiškai atleisti dėstytojus iš darbo (tikėtina, kad tai gali sudaryti net iki pusės akademinio personalo). Tai neišvengimai reikš, kad profesinės sąjungos privalės imtis aktyvių veiksmų ginti darbuotojų interesus ir kreiptis į teismus dėl šio ŠMM sistemingai planuoto ir išprovokuoto masinio darbuotojų atleidimo be kito darbo pasiūlymų, perkvalifikavimo programų ir protingų perspėjimo laikotarpių. Biudžetuose nėra suplanuota lėšų didelės apimties išieitinėms kompensacijoms mokėti. Atleisime apie 40 proc. darbuotojų, tačiau, remiantis LR Darbo kodeksu, su profesinėmis sąjungomis reikalaujama derinti, jeigu atleidimo mastas viršija 20 proc. visų darbuotojų skaičiaus. Toks derinimas nevyksta.

3) Neišvengiamai kyla ir politinės atsakomybės klausimas: SKVC jau atliko akreditacijas, studijas pripažino kokybiškomis ir leido jas vykdyti dar 6 metus, pvz., iki 2022 m. ir pan., o dabar atgaline data priėmė sprendimą sustabdyti priėmimą į jas jau 2018 m. Toks vertinimas verčia paklausti, kas mokesčių mokėtojams atlygins padarytą žalą, kai SKVC ekspertai dirbo, važinėjo po Lietuvą, kiekvienos programos akreditacijai buvo išleidžiama po 60 tūkst. Eur, o dabar atgaline data yra priimami nauji sprendimai. Todėl SKVC turi aiškiai atsakyti, kuriuo atveju dirbo nekokybiškai ir priėmė nekompetentingus sprendimus? Ar kai akreditavo programas 6 metams 2016–2017 m. ar 2018 m. vasario 28 d.? Kad SKVC yra nekompetentinga institucija ir jos veikla nekompetentinga, o lėšos naudojamos neefektyviai, t. y. švaistomos, tai yra faktas.

4) Atsižvelgiant į tai, kad dalis programų SKVC yra akredituotos iki 2022–2023 m., o dabar priimtas naujas nutarimas, siekiant atgaline tvarka esmingai koreguoti sprendimus, priimtus remiantis ekspertų išvadomis, Lietuvos aukštosios mokyklos taip pat bus priverstos

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/cbe3b3301c5711e88e8fef3b3f51dc2f>.

jau artimiausiu metu teikti ieškinius Lietuvos teismams, prašydamos: a) sustabdyti SKVC 2018 m. vasario 28 d. įsakymo Nr. SV6-4 įsigaliojimą; b) po teismo nagrinėjimo įpareigoti SKVC šį nutarimą visiškai arba iš dalies atšaukti.

5) Susipažinus su SKVC teisės aktais, kuriais remiantis vykdyta ši akreditacija, nėra aišku, kokiais kriterijais buvo pasirinktas slenkstinis balas 1,5, o ne, pvz., 1 arba 2. Neaišku, kodėl vertinant naudojami 5 geriausių, o ne, pvz., 3 arba 10 geriausių, mokslo (meno) darbų vidurkiai. Kodėl vertinami tik dvejų metų – 2015 arba 2016 m., o ne penkerių metų rezultatai (penkeri metai yra teisiškai įtvirtintas mokslininkų ir dėstytojų veiklos vertinimo laikotarpis). Kam reikia taip skubėti, kad net rektorai vertinimo rezultatus sužinojo ne iš ŠMM ir SKVC, o iš delfi.lt ir 15min.lt.

6) Tokia vertinimo metodika, kai vertinamos ne dėstytojų kompetencijos, ne materialinė bazė ar studentų pasiekimai, o **tik konkrečios institucijos 5 tam tikros mokslo krypties publikacijos, nulems**, kad ateityje Lietuvos auštosiose mokyklose bus atsisakoma atvykstančių dėstytojų iš užsienio arba mokslininkų iš 13 Lietuvoje esančių valstybinių mokslo institutų, nes tie dėstytojai savo publikacijas skirs savo institutams, o ne pakvietusiai mokslininką aukštajai mokyklai, todėl ir šiuo atveju bus žlugdoma studijų kryptis. Kodėl pasirinktas **publikacijų, priskirtų konkrečiai institucijai, kokybės vertinimo kriterijus**, o ne **dėstytojų kvalifikacijos vertinimo kriterijus**, suvokti sunku! O juk Lietuvoje labai detalai reglamentuojama, kiek profesorių, docentų ir mokslų daktarų turi dėstyti programose, LMT tvirtina minimalius kriterijus mokslo darbuotojas ir dėstytojams. Taigi sistema seniai sukurta ir veikia. Vadinas, net 5 ar 10 puikių profesorių iš JAV, Didžiosios Britanijos ar Vokietijos programoje nieko nereiškia, nes jų straipsniai paskelbti su prieskyra užsienio universitetui. Bet ar studentai ir jų studijų kokybė nukenčia nuo to, kad, tarkime, jo profesoriaus straipsniai priklauso Masačusetso technologijų universitetui, o ne KTU ar VGTU?

7) Pagaliau aiškėja, kad naujieji „profesionalai“ rimtai nutarė išravėti Lietuvos aukštojo mokslo darželį. Remiantis šia akreditacija, Lietuvoje 100 proc. **stabdomos teologijos studijos**, rimtas pavojus iškilo agronomijai, gyvulininkystei – ASU. Ar neparadoksali situacija, kai Lietuvos sveikatos mokslų universitete neakredituojama chemijos, biochemijos studijų kryptys?

8) Dėl šio neapgalvoto ir vienašališko ŠMM ir SKVC sprendimo Lietuva atsidūrė ant tarptautinio skandalo slenkščio ir kelia grėsmę savo nacionaliniam saugumui bei transatlantinei partnerystei. Nes, remiantis šiuo SKVC nutarimu, 100 proc. visos programos I ir II pakopose 2018 m. yra stabdomos: VŠĮ LCC tarptautiniame universitete; VŠĮ Europos

humanitariniame universitete (EHU); UAB Kazimiero Simonavičiaus universitete ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje. LCC ir EHU studijų programų stabdymas neišvengiamai turės neigiamų pasekmių tarptautinėje arenoje ir ypač JAV. 2018 m. sausio mėn. Lietuvoje viešėdamas JAV Mokslų ir menų akademijos prezidentas **Jonathanas Fantonas** pabrėžė: „Manau, kad tie universitetai, prie kurių finansavimo prisidėjome mes, tarp jų ir EHU, buvo gerai valdomi, vystėsi tokia linkme, kokios mes ir tikėjomės. Pastarųjų metų tendencija, kad valdžios atstovai ima daryti įtaką, kelia nerimą. <...> Lietuva sulaukė daug pagarbos ir palaikymo, suteikusi globą EHU, ir tikimės, kad toliau prisidės prie šio universiteto vystymosi.“² Įtakingiausias JAV mokslo institucijos, Lietuvos strateginės partnerės, vadovas atvyko į mūsų šalį ir aiškiai bei viešai perspėjo dėl ŠMM ir SKVC veiksmų, tada nukreiptų prieš EHU. Tačiau dabar ŠMM ir SKVC žengia dar toliau. Klausimas: ar šiuos SKVC sprendimus prieš viešinimą svarstė URM specialistai, LR Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, pagaliau Prezidentūra.

9 LR Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas ir KAM, matyt, neprieštarauja, kad SKVC viešai paskelbė, jog visos (100 proc.) vienintelės Lietuvoje aukštosios karinės mokyklos Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos programos yra nekokybiškos ir 2018 m. priėmimas į jas nebus vykdomas? Tai kaip ir reikėtų, kad **karininkų Lietuvai nebereikės?** Kas dabar įvertins ir atitaisys žalą, kurią SKVC padarė Lietuvos nacionaliniam saugumui, viešai paskelbdamas, kad Lietuva nekokybiškai rengia savo karininkus? Ir „argumentas“ vienintelis – 5 publikacijų balas žemesnis nei 1,5.

Akivaizdu, kad „nereikalingų profesijų“ sąrašą ŠMM plečia – pernai uždarė (dėl reikalavimo, kad pirmakursių grupę sudarytų nemažiau kaip 10 studentų) priešgaisrinės saugos inžinerijos ir rusų kalbos filologijos specialybes (minimumas 15 pirmakursių buvo neįveikiamas net VU) Lietuvoje, o 2018 m. atsisakoma teologų ir karininkų rengimo nacionaliniu mastu. Pagal vertinimus eilėje dėl visiško atsisakymo laukia agronomijos ir gyvulininkystės specialistai.

Norime atkreipti Lietuvos Respublikos Prezidentūros ir Lietuvos Respublikos Seimo dėmesį į tai, kad šis SKVC paskelbtas vertinimas, kai stabdomas priėmimas į apie 20 proc. visų aukštųjų mokyklų studijų kryptių, yra tik pirmas etapas. Pagal šią metodiką planuojama skubiai (iki 2018 m. rudens) atlikti platesnį vertinimą su daug didesniu spektru kriterijų, kai iš teologų bus reikalaujama sutartimis ir sąskaitomis įrodyti, kiek paslaugų verslui jie suteikė

² <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/svietimas/amerikos-mokslu-ir-menu-akademijos-prezidentas-jonathanas-fantonas-universitetas-islieka-erdve-kur-visi-gali-buti-isgirsti-233-918002>.

per pastaruosius kelerius metus, lituanistams skaičiuojami studentai užsieniečiai ir t. t. Akademinė bendruomenė susipažino su vertinimo projektais ir jau suvokia, kad 2018 m. vasario 28 d. nutarimas – tai tik pirma kregždė. Rudenį bus vykdomas platesnio masto programų uždarymas. Ir tai bus atliekama išleidžiant **milijonus eurų Lietuvos mokesčių mokėtojų lėšų**. Tokiu būdu arba Lietuvoje išnaikinsime ištisas mokslo kryptis, arba atliksime beprasmią vertinimą už keliolika milijonų eurų. Kas už tai bus atsakingas? Ant kieno paminklo užrašysime: „mens stulta, non scelerata fuit“ („buvome kvailiai, bet ne niekšai“)?

Todėl reikalaujame Jūsų priimti atitinkamas priemones dėl administravimo sutvarkymo (siūlome pakeisti nekompetentingus ministrus), dėl ŠMM organizuojamų ir SKVC, MOSTA bei LMT vykdomų studijų ir mokslo vertinimų bei akreditacijų sustabdymo, kol bus atliktas išsamus ir nepriklausomas šių vertinimų bei akreditacijų sukkelto poveikio Lietuvos visuomenei, jos darniai raidai bei nacionaliniam saugumui dėl plataus masto Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų uždarymo vertinimas. Kartu reikalaujame sustabdyti neatsakingą Lietuvos mokesčių mokėtojų pinigų naudojimą ir švaistymą.

Kreipiamės į Jus ir prašome skubiai pranešti, kokių teisinių priemonių bus imtasi stabdant tokį teisinį nihilizmą aukštojo mokslo sistemoje.

2018-03-07

Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių
sąjungų susivienijimo (LAMPSS) pirmininkė

Asta Marytė Lapinskienė.